

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausunto Vaarallisten aineiden kuljetukset -lainsäädännön uudistamisesta

Nykyinen vaarallisten aineiden kuljetusta säätelevä VAK-laki on kohta 25 vuotta vanha ja ministeriön aloittama lainsäädännön uudistaminen on tervetullutta. Kuljetusten toimintaympäristö on muuttunut paljon tuossa ajassa. Digitalisaatio, ajoneuvotekniikan kehittyminen ja autonomisuus ovat muuttaneet kuljetustapahtumaa, toisaalta terrorismi ja ajoneuvoihin kohdistunut rikollisuus ovat lisääntyneet.

Ministeriön julkaiseman arvomuistion tarkoituksena on arvioida vaarallisten aineiden kuljetusten sääntelyä, viranomaisten tehtäviä, valvontaa ja seuraamuksia, sääntelytasoa, toimintaympäristön muutoksia ja muutostarpeita. Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry:n jäsenyritykset kuljettavat pääosin jätestatuksen omaavia vaarallisia aineita. Toiminnan luonteesta johtuen osa arvomuistion asioista ei koske toimialaamme ja tästä syystä jätämme kommentoimatta näihin asioihin.

YTP:n vastaukset arvomuistiossa esitettyihin kysymyksiin

1. Mitä tietoja vaarallisten aineiden kuljetuksista olisi annettava nykyistä laajemmin esimerkiksi viranomaisille tai liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluiden tarjoajille, jotta kuljetusten turvallista sujumista voitaisiin parantaa? Entä toisille toimijoille kuljetusketjuissa?

2. Miten tietojenvaihto voitaisiin teknisesti toteuttaa niin, että päästäisiin mahdollisimman automatisoituun ja reaaliaikaiseen toimintaan?

Tarkempien tietojen antamisessa olisi syytä miettiä mikä on tiedon todellinen tarve: käytetäänkö tietoa esim. kun tapahtuu vaarallisten aineiden kuljetusten onnettomuus vai kenties liikenneverkkojen suunnitteluun ja hallintaan vaarallisten aineiden osalta; olisiko tiellä liikkuvat vaarallisten aineiden kuljetuksen koko ajan viranomaisten kartalla vai käytetäänkö tietoa vain tarvittaessa? Mikä on järjestelmän turvallisuus? Kenellä on oikeus katsoa dataa?

Sähköisen rahtikirjan käyttöönotto mahdollistaisi rahtikirjadatan (kuljetettavat aineet, määrät, lähtö- ja määräpaikka jne.) jakamisen. Mikäli tietoturvallisuus on taattu, voidaan autojen paikkatietoa myös hyödyntää.

Uusiin raskaisiin ajoneuvoihin asennettavat ajopiirturit mahdollistavat paikkatiedon jakamisen viranomaiselle. Tiedonsiirtoratkaisulla olisi mahdollista yhdistää myös VAK-kuljetusdata paikkatietoon, jolloin se olisi viranomaisella hyödynnettävissä. Toimijoiden väliseen tietojensiirtoon järjestelmien välillä on

jo olemassa ratkaisuja, kuten Unifaun dokumenttien siirtoon, sekä paikkatietojen vaihtoon API:n avulla. Dokumenttien osalta tulisi siirtyä laajemmin sähköiseen hallintaan koko kuljetusketjun kattamiseksi.

4. Onko VAK-lainsäädännössä ns. Suomi-lisiä, joiden purkaminen olisi ajankohtaista ja perusteltua? Jos lisä on, millaisia taloudellisia vaikutuksia niillä on ja millä tavalla ne vaikuttavat kilpailukykyyn?

Alamme kuljetuksiin ei kohdistu Suomi-lisiä. Ylipäänsä kaikenlaisten maakohtaisten lisien käyttöä on syytä miettiä tarkkaan, jottei siitä koidu kilpailuetua ulkomaisille toimijoille. Esimerkiksi säähän ja ilmasto-olosuhteisiin liittyvät muutokset kansainväliseen ADR-säädökseen on syytä olla linjassa muiden pohjoismaiden kanssa.

17. Tulisiko hallinnollisia sanktioita ottaa VAK-lainsäädännössä käyttöön esim. lievimpien rikkomusten seuraamuksena? Mitä vaikutuksia niillä voisi olla?

Hallinnollisia sanktiota olisi syytä ottaa käyttöön. Ne toimisivat parhaimmillaan onnettomuuksia ehkäisevinä; lähettäjät saataisiin suhtautumaan VAK-kuljettamiseen riittävällä vakavuudella, etenkin henkilöstön perehdyttämisen osalta.

18. Edellä on kuvattu mahdollisia tilapäiseen säilytykseen liittyviä lainsäädännöllisiä ongelmia. Ovatko ne edelleen ajankohtaisia? Mitä lainsäädännöllisiä muita ongelmia tilapäiseen säilytykseen saattaa lisäksi liittyä?

19. Millä tavalla tilapäinen säilytys ja varastointi tulisi erottaa lainsäädännössä toisistaan?

20. Mitä käytännön vaikutuksia havaituilla ongelmilla voi olla?

Tilapäinen säilytys ei ole toimivassa jätteenkuljetuksessa normaalisti tarpeen. Mikäli poikkeuksellinen tarve syntyisi, niin tilapäistä säilytystä ei saisi sitoa tiettyihin paikkoihin vaan sitä pitäisi voida tehdä missä vaan mikäli täytetään mahdolliset lainvaatimukset.

22. Tulisiko VAK-kuljetuksissa ottaa käyttöön perusmuotoinen henkilöturvallisuus selvitys?

23. Mitä käytännön vaikutuksia, esimerkiksi taloudellisia vaikutuksia, laajemmasta menettelystä olisi?

Turvallisuus selvitystä ei pitäisi saattaa pakolliseksi vaan säilyttää nykyinen tapa, jossa se on edelleen mahdollista tehdä, mutta sitä ei lailla vaadita. Kuljettajapulan vuoksi raskas menettelytapa aiheuttaisi viivästyksiä kuljetuksiin ja tällä olisi suora vaikutus kustannuksiin.

24. Olisiko (turvallisuusneuvonantaja)rekisterin perustaminen edelleen perusteltua?

25. Olisivatko kustannukset edelleen selvityksen mukaiset?

Koska Traficomilla on jo tieto TNA-hyväksytyistä henkilöistä, niin rekisterin luominen ei liene kovin iso työ. Rekisteri helpottaisi mahdollisten yhteyshenkilöiden tavoittamista esim. onnettomuustilanteissa. Rekisterin hyödyt jäisivät pääosin viranomaisille.

26. Olisiko säiliöiden rekisteröinti perusteltua?

27. Mitä käytännön vaikutuksia rekisteröinnillä olisi?

Säiliöiden rekisteröinti ei ole mielestämme tarpeen. Vuokra-astioiden voimassaolo- ja tarkastuspäiviä valvotaan jo nykyään. Kuljettavien konttien kunto tarkastetaan silmämääräisesti ennen kuljetustapahtumaa jo nykyäänkin, joten onnettomuuksien vähentämiseksi rekisteröinnillä ei olisi suurta vaikutusta. Miten rekisteröimättä jättäminen sanktioidaan? Jos vaarallisten jätteiden kuljetusten yhteydessä noudetaan asiakaan kontti, jota ei ole rekisteröity, kohdistuuko rangaistusvaatimus säiliötä kuljettavaan tahoon vai lähetettävään asiakkaaseen? Näemme, että rekisteröinnistä syntyisi turhaa byrokratiaa ja kustannuksia.

Yleisesti todetaan, että vaarallisten aineiden kuljetussäädännön uudistaminen on tarpeen, jotta siinä voidaan huomioida nykyajan muuttunut toimintaympäristö.

Lisätietoja lausunnosta antaa asiantuntija Arto Arvola, arto.arvola@ytpliitto.fi, 0440 647187

Otto Lehtipuu

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP r